

Кароліна Рудницька
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів стратегічних досліджень

Науковий керівник:
Діщенко Д. В.
старший викладач кафедри
спеціальної фізичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Актуальність проблематики гендерної рівності займає одне з найважливіших напрямків внутрішньої політики нашої держави на сучасному етапі. Адже рівне дотримання прав та свобод жінок та чоловіків відіграє важливу роль в становленні кожного демократичного суспільства.

Із закріпленням на конституційному рівні курсу на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі (далі - ЄС) і в Організації Північноатлантичного договору (далі - НАТО), наша держава взяла на себе зобов'язання по впровадженню в національне законодавство не тільки економічної і політичної складової актів законодавства ЄС, а й ціннісних стандартів ЄС, включаючи забезпечення гендерної рівності.

Гендерна рівність, згідно зі Стратегією гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки, передбачає рівні права для жінок і чоловіків, дівчат і хлопчиків, а також їх рівну важливість, можливості, обов'язково «взаємопов'язаність і участь у всіх сферах життя». Громадське та приватне життя, а також рівний доступ жінок і чоловіків до ресурсів і розподіл цих ресурсів між ними [1].

Згідно з останнім звітом Gender Gap Index 2020 (Global Gender Gap Report), за індексом гендерної нерівності Україна піднялася на шість ступенів, але зайняла лише 59-е місце серед 153 країн світу [2], тому що в нашій країні досі існує стереотипне бачення ролі жінки в суспільстві. У той час, коли в таких країнах, як Албанія, Великобританія, Іспанія, Колумбія, Латвія, Литва, Німеччина, Нідерланди, Норвегія, США, Фінляндія, Франція, Чехія, Швеція, жінки в різний час займали пост міністра оборони, в Україні були певні обмеження на участь жінок в певних військових завданнях. На відміну від США, Ізраїлю і Норвегії, де на законодавчому рівні жінкам надається доступ до всіх військових посад, в Україні даний підхід був зовсім відсутній.

Вищесказане не відповідало стандартам країн НАТО, де на даний момент велика увага приділяється проблемам проходження служби жінками-військовослужбовцями.

Незважаючи на те, що одним з основних стандартів НАТО є забезпечення рівних умов військової служби для чоловіків і жінок, 6 вересня 2018 року Верховна Рада України прийняла Закон України Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях» [3], згідно з яким частина дванадцята статті 1 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» була доповнена наступним абзацом: жінки несуть військовий обов'язок нарівні з чоловіками (за винятком випадків, передбачених законодавством про захист матері і дитини, а також про заборону дискримінації за ознакою статі), в тому числі прийняття в добровільному порядку (за контрактом) та призов на строкову військову службу.

Крім того, знято обмеження на укладання контрактів на військову службу для жінок у віці від 40 до 50 років; військовозобов'язані жінки нарівні з чоловіками зараховуються до військового резерву першого розряду, якщо вони отримали військову спеціальність.

Такі положення зрівнюють досягнення військової жінки і підвищують її цінність як професіонала, дають жінці можливість отримувати відповідні звання нарівні з чоловіком.

До того як в нашій державі були внесені відповідні зміни, жінки отримували тільки особливі генеральські звання, тому в грудні 2004 року начальнику Управління по зв'язках з громадськістю МВС Тетяні Подашевської було присвоєно спеціальне звання генерал-майора міліції (в той час). А вже в липні 2018 року першою отримала звання генерала поліції третього рангу, начальник Управління кадрів Національної поліції України Оксана Хоменко.

З прийняттям зазначеного нами закону в Україні з'явилися перші жінки-генерали.

Уже в жовтні 2014 генерал-майора медичної служби присвоїли начальнику Військово-медичного управління Служби безпеки України, заслуженій лікарці України Людмилі Шугалей. У березні 2020 року Президент України Володимир Зеленський присвоїв звання генерал-майора заступнику начальника Управління контррозвідки, захисту державних інтересів у сфері інформаційної безпеки Служби безпеки України Юлії Лапутиній, яка згодом стала Міністром у справах ветеранів.

У Збройних силах України та Національній гвардії України поки немає жінок-офіцерів в генеральському званні, але події на Сході України доводять, що участь жінок у процесі врегулювання військового конфлікту необхідно для ефективного завершення процесу встановлення миру і надання допомоги місцевому населенню, оскільки саме жінки і діти частіше стають жертвами збройних конфліктів, тому вони з більшою ймовірністю будуть шукати захисту у жінок-солдатів, ніж у чоловіків-солдат.

Отже, участь жінок-військовослужбовців, як рядових, так і офіцерів, в процесах побудови миру і захисту громад має вирішальне значення.

Ця необхідність передбачена міжнародним правом, зокрема Резолюції 1325 Ради Безпеки ООН «Жінки. Світ. Безпека» [4].

Отже, на наш погляд, важливо, щоб жінки займали керівні посади не тільки в галузі охорони здоров'я або права, але і на керівних посадах, як в країнах НАТО, оскільки в останні роки кількість жінок-офіцерів, які навчаються і підвищують свою кваліфікацію в навичках на оперативному-тактичному і стратегічному рівнях і показують відмінну успішність значно збільшилася.

1. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки ухвалена Радою Європи 7 березня 2018 року. URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4>. (дата звернення 14.04.21)

2. Звіт Індексу гендерного розриву 2020 (Global Gender Gap Report) URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf. (дата звернення 14.04.21)

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях» Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 44, ст.353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2523-19#Text>. (дата звернення 13.04.21)

4. Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки. Мир. Безпека». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_669#Text. (дата звернення 14.04.21)